

قصه‌های شاهنامه

(از پادشاهی کیومرث تا پادشاهی کیکاووس)

(جلد ۱)

تلخیص و بازنویسی

کتاب شاهنامه

اثر

حکیم ابوالقاسم فردوسی

به کوشش: دکتر منصور رستگار فسائی

بهار ۱۳۸۵

کارنامه دانشوران ایران و اسلام

(۹۳)

سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

حافظ شیراز

رستگار فسایی، منصور، ۱۳۱۷ - اقتباس کنند.

از پادشاهی کیومرث تا پادشاهی کیقباد: تلخیص و بازنویسی کتاب شاهنامه اثر حکیم ابوالقاسم فردوسی / به کوشش منصور رستگار فسایی، تهران: میراثیان، ۱۳۸۵. ۱۷۹ ص: مصور - (قصه‌های شاهنامه [ج] ۱) (کارنامه دانشوران ایران و اسلام: ۹۳)

(ج. ۱): ISBN 964-96878-1-5

(دوره): ISBN 964-96878-4-X

فهرست‌نویسی بر اساس اطلاعات فیبا.

کتابخانه: به صورت زیرنویس.

۱. فردوسی، ابوالقاسم، ۳۲۹ - ۳۱۶ ق. شاهنامه. اقتباسها. ۲ داستانهای فارسی

- قرن ۱۴. الف. فردوسی، ابوالقاسم، ۳۲۹ - ۳۱۶ ق. شاهنامه. برگزیده. ب. عنوان.

ج. عنوان: شاهنامه. برگزیده. د. فهرست: قصه‌های شاهنامه [ج] ۱.

۸ فا ۲ / ۶۲

ج ۱۰ ق ۶ ص ۲۷ / PIR ۸۰۵۸

۱۳۸۵

۸۵ - ۲۲۸۰ م

کتابخانه ملی ایران

قصه‌های شاهنامه

(از پادشاهی کیومرث تا پادشاهی کیقباد)

جلد ۱

تلخیص و بازنویسی کتاب شاهنامه

اثر حکیم ابوالقاسم فردوسی

به کوشش: دکتر منصور رستگار فسایی

زیر نظر: اکبر ایرانی و علیرضا مختاریور

ناشر: میراثیان

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه

چاپ اول: بهار ۱۳۸۵

نیتوگرافی: دهکده، چاپ: کسری

شابک دوره: X - ۴ - ۹۶۸۷۸ - ۹۶۴

شابک: ۵ - ۱ - ۹۶۸۷۸ - ۹۶۴

نشانی ناشر: تهران، ش. پ: ۱۳۱۵۶۹۳۵۱۹

تلفن: ۶۶۴۹۰۶۱۲، دورنگار: ۶۶۴۰۶۲۵۸

بهای دوره (۸ جلد): ۱۰/۰۰۰ تومان

بسم الله الرحمن الرحيم

مطالعه آثار مکتوب و دست نوشته‌های به جای مانده از اندیشمندان، نوابغ و مشاهیر مسلمان برای عموم مردم خصوصاً نسل آینده‌ساز، جوانان فرهیخته و فرهنگ‌دوست امروز ایران، ضروری است. زیرا بررسی آثار علمی، ادبی، فکری و تاریخی اندیشمندان میهن اسلامی موجب می‌شود، تا آنان بدانند نیاکانشان از چه پیشینه تمدنی درخشانی برخوردار بوده، چگونه می‌اندیشیده، چگونه می‌زیستند و چگونه توانستند تمام فرهنگها بویژه تمدن دنیای غرب را - چنانکه بزرگان آنها بارها اعتراف کرده‌اند - طی قرون پنجم تا نهم مدیون خود سازند و در علوم و فنون مختلف اعم از طب، ریاضی، فیزیک، شیمی، معماری و ادبیات پیشتاز همگان باشند.

این گذشته تابناک و غرورآفرین در آینه کتیبه‌های سنگی و سفالینه‌ها و آثار منقوش بر لوحه‌ها و اسناد و نسخه‌های خطی نمایان و آشکار است. لیکن به رغم تلاشهای گسترده‌ای که برای معرفی این آثار شده، باید اذعان نمود که این میراث گرانبها از دسترس و اطلاع نسل جوان امروز به دور مانده، به طوری که بسیاری از

جوانان این مرز و بوم حتی اسامی برخی اندیشمندان شهیر هم وطن خود را که منشأ تحوّل دانش بشری بوده‌اند، نشنیده‌اند و آثار و کتابهای آنان را نمی‌شناسند. خوشبختانه در عصر نظام شکوهمند اسلامی فرصتی پدید آمده است تا برای بازیابی هویت فرهنگی و احیای تمدن پرشکوه، اسلامی و ملی تلاشهایی از سوی همه فرهنگ دوستان و فرهیختگان کشور صورت پذیرد. بی‌شک مهمترین هدف همه دست‌اندرکاران، هویت‌دار کردن نسل امروز و ایجاد ارتباط بین نسلها، بویژه با گذشته درخشان کشور است.

مؤسسه فرهنگی اهل قلم از این حرکت فرهنگی غافل نمانده و در صدد برآمد تا زمینه تلخیص، بازنویسی و تدوین و انتشار مجموعه‌ای از مهمترین شاخصترین آثار کهن تأثیرگذار بر فرهنگ و تمدن ایران و جهان را برای جوانان علاقه‌مند فراهم نماید. طرح انتشار این مجموعه به همت اکبر ایرانی قمی و علیرضا مختارپور قهرودی از سال ۱۳۸۰ آغاز و تا زمستان ۱۳۸۴ صد جلد از این مجموعه آماده انتشار و ۹۱ عنوان از مجموعه «کارنامه دانشوران ایران و اسلام» و یک جلد از مجموعه «ارمغان ایرانیان» منتشر گردید و پس از آن ادامه این طرح ارزشمند، به مرکز پژوهشی میراث مکتوب واگذار گردید.

مرکز پژوهشی میراث مکتوب در راستای آشنایی جوانان فرهیخته این مرز و بوم با آثار ارزشمند ایرانی اسلامی در صدد برآمد تا با تأسیس نشر میراث‌بان بعنوان یک نشر وابسته به میراث مکتوب این طرح را ادامه دهد.

امید است نسل جوان کشور با مطالعه این آثار که متناسب با فهم و اطلاعات آنان است، با شناخت بیشتر از گذشته پرافتخار خود به سوی آینده‌ای روشنتر گام بردارند.

مرکز پژوهشی میراث مکتوب

فهرست مطالب

۹	پیشگفتار
۱۳	شاهنامه و فردوسی
۳۵	مقدمه
۴۳	ستایش خداوند
۴۴	ستایش خرد
۴۵	در آفرینش جهان و گیتی
۴۶	در ستایش پیامبر (ص)
۴۸	گفتار در فراهم آوردن شاهنامه
۵۴	پادشاهی کیومرث
۵۸	پادشاهی هوشنگ
۶۱	پادشاهی تهمورث
۶۴	پادشاهی جمشید

داستان مرداس	۶۷
پادشاهی ضحاک	۷۲
خواب ترسناک ضحاک	۷۴
زاده شدن فریدون	۷۶
داستان کاو و آهنگر	۸۰
پادشاهی فریدون	۹۲
بازگشت فرزندان فریدون و آزمودن پدر آنان را	۹۹
زاده شدن منوچهر	۱۱۱
اندر آمدن سلم و تور به جنگ فریدون	۱۱۵
پادشاهی منوچهر	۱۲۲
داستان سام و زادن زال	۱۲۴
خواب دیدن سام نریمان	۱۲۶
داستان زال و رودابه	۱۳۳
نامه زال به سام نریمان	۱۴۲
آگاه شدن منوچهر شاد از داستان زال و رودابه	۱۴۷
داستان زادن رستم	۱۵۷
پادشاهی نوذر	۱۶۱
پادشاهی زو	۱۶۹
پادشاهی گرشاسپ	۱۷۱
پادشاهی کیقباد	۱۷۶

پیشگفتار

همیشه می‌پنداشتم به نثر درآوردن شاهکار بزرگ و بی‌مانندی چون شاهنامه فردوسی برای جوانان و نوجوانان، کاری است بسیار دشوار و دست‌نیافتنی، درست همانند آنکه تخت‌جمشید را ویران کنیم و بخواهیم از آن بنایی ساده بسازیم تا مردم آن را بهتر بشناسند؛ یا از آن یک نمونه چوبی کوچک بسازیم و به نمایش بگذاریم و توقع داشته باشیم که بینندگان بدان‌وسیله تخت‌جمشید را چنانکه هست بشناسند و مشتاق شوند که به دیدار آن بشتابند. اما وقتی گسستگی فرهنگی معاصر را دیدم و دانستم که چه خطرات عمده‌ای هویت فرهنگ و ملی ما را تهدید می‌کند، بر آن شدم که بکوشم تا با حفظ محتوای داستانی و همه ارزشهای معنایی شاهنامه، آن را به نثری ساده و همه‌فهم بازنویسی کنم و راهنمایی بسازم تا جوانان بتوانند بدان‌وسیله به شاهنامه برسند؛ بدین معنی که در روزگاری که نثر، ساده‌ترین و پرمایه‌ترین راه

ارتباط مردم با جهان است، جوانان و نوجوانان ایران‌زمین نیز، از طریق این کتاب، با جوهره‌ی کلی شاهنامه آشنا شوند و در خود این انگیزه را بیابند که به سراغ شاهنامه بروند و آن را بخوانند تا از نزدیک، شکوه کاخ بلندی را که فردوسی ساخته است ببینند و با این کتاب راهنما، به خواندن شاهنامه، این شاهکار ادبی ایران‌زمین، بشتابند.

من بر آنم که هیچ قلمی نمی‌تواند زیباییهای هنری و اندیشه‌های بلند و خلاقیت‌های عاطفی و فرهنگی فردوسی را آنچنان که خود او، بیان کرده است، بازسازی و بازآفرینی کند، اما در روزگار ما که هویت ملی و فرهنگی دستخوش تردید و تغییر قرار گرفته است، باید جوانان و نوجوانان بتوانند با سادگی و با امکانات امروزی و ظرفیتهای سنتی و فرهنگی خود، جرعه‌نوش ادب و فرهنگ دیرسال ملی خود باشند و کتابهای ساده در اختیارشان باشد که آنان را با فرهنگ و ادب ملی آشنا سازد؛ باشد تا متون ادبی را از طریق بازنویسیها بخوانند و برای ما ایرانیان یکی از مهمترین شیوه‌های دستیابی به فرهنگ و هویت ملی و خویشتن‌یابی و خویشتن‌شناسی، آن است که جوانان و نوجوانان ما شاهنامه را بخوانند و با خواندن شاهنامه دریابند که نیاکان دلاور و سلحشور آنان چگونه با گذشتن از جان و مال و هستی خویش، در هزاره‌های پرفراز و نشیب، این سرزمین پاک را از دستبرد دشمنان گوناگون پاسداری کرده‌اند و چراغ خداپرستی، خردورزی، دادگری، نام‌جویی و شادی را در این مرز و بوم، روشن نگاه‌داشته‌اند و فرهنگ و تمدن هنری را برای ما به میراث گذاشته‌اند که درخور سرافرازی و نگهداری شایسته است.

خواندن شاهنامهٔ منثور، تنها برای آشنایی با شاهنامهٔ فردوسی و راهنمایی برای رسیدن به آن است و فرصتی برای نوشیدن جرعه‌ای از دریاست، تا همین‌که دریا را دیدی و شناختی، به جست و جوی مرواریدهای گرانبها، در دریا غوطه‌ور شوی و برای شناخت حقیقت و محتوا و قالب و اندیشه‌های بلند شاهنامهٔ فردوسی به سراغ آن اثر بروی و آن را بخوانی و بدانی که شاهنامه، این شناسنامهٔ ملت ما به صد‌ها بار خواندن می‌ارزد.

در این کتاب کوشیده‌ام تا ضمن بازگرداندن شاهنامه به نثر فارسی معاصر بیت‌هایی ساده و پرمعنا را که در ذهن و یاد خواننده می‌ماند و او را با زبان و پیام و زیباییهای تأثیرگذار شاهنامه آشنا می‌سازد، در نثر بگنجانم و جوانان را با نمونه‌هایی از کلام فردوسی آشنا سازم. گاهی نیز کلمات یا شعرهایی را معنا کرده‌ام و هیچ معنای اصلی را حذف نکرده‌ام و کوشیده‌ام تا روح شاهنامه را حتی‌الامکان در نثر، حفظ کنم. اگرچه خود می‌دانم در انجام بسیاری از آنچه می‌خواسته‌ام، توفیق نیافته‌ام، اما امیدوارم این کار برای جوانان و نوجوانان ارجمند ایرانی سودمند افتد و آنان را به خواندن متن اصلی شاهنامه برانگیزد. این اثر را به فرزند ارجمندم جناب آقای اشکان رستگار تقدیم می‌دارم با این امید که شاهنامه‌خوان و شاهنامه‌دان باشد و همیشه به ایران و فرهنگ ایرانی ببالد.

دکتر منصور رستگار فسایی

استاد دانشگاه شیراز